

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตบิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตรวัย 0-5 ปี
อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

เพ็ญภัทร เล็กพวงทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตบิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตรวัย 0 – 5 ปี อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

FACTOR RELATED TO MENTAL HEALTH OF PARENTS IN CHILD CARE AGE 0 – 5 YEARS
HUAYKRAJAO DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

เพื่อญภัทร เล็กพวงทอง 4936315 PPH/M

วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วิริทธิ์ กิตติพิชัย, วท.ค.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) สุพร
อภินันท์เวช, M.D.,ว.ว.(จิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น), โชคชัย หมั่นแสงทรัพย์ M.D., ว.ว.(กุมารเวชศาสตร์)

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสุขภาพจิตของบิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรวัย 0 – 5 ปี และปัจจัยทำนายสุขภาพจิตของบิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรวัย 0 – 5 ปี อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดามารดาที่ดูแลบุตรวัย 0 – 5 ปี จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการศึกษาพบว่า บิดามีระดับสุขภาพจิตดีมากในการเลี้ยงดูบุตรวัย 0 – 5 ปี ร้อยละ 73 ในขณะที่มารดาที่มีระดับสุขภาพจิตดีมากในการเลี้ยงดูบุตร วัย 0 – 5 ปี ร้อยละ 70 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนสุขภาพจิตฯ ของบิดามารดา พบว่า บิดามีคะแนนสุขภาพจิตฯ ดีกว่ามารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของบิดาในการเลี้ยงดูบุตรวัย 0 – 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ จำนวนบุตร ลำดับที่ของบุตร การศึกษา โรคประจำตัว การปฏิบัติบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และสัมพันธ์ภาพคู่สมรส สำหรับปัจจัยทำนายสุขภาพจิตของบิดาที่เลี้ยงดูบุตรวัย 0 – 5 ปี ได้แก่ การศึกษา อาชีพ สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส และโรคประจำตัว โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 73.2 โดยการศึกษาบิดาเป็นตัวแปรทำนายที่ดีที่สุด และในกลุ่มที่เป็นมารดา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตมารดาในการเลี้ยงดูบุตรวัย 0 – 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ได้แก่ อาชีพ อายุ การปฏิบัติบทบาทการเลี้ยงดูบุตร และสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรส และปัจจัยทำนายสุขภาพจิตของมารดาที่เลี้ยงดูบุตรวัย 0 – 5 ปี ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตร อายุ และลักษณะครอบครัว โดยร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 72.6 โดยสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสของมารดาเป็นตัวแปรทำนายที่ดีที่สุด จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมการสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การวางแผนครอบครัว และสนับสนุนส่งเสริมให้บิดามารดามีความรู้ ตระหนักถึงบทบาทตนในการเลี้ยงดูบุตร โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความต้องการของเด็กแต่ละวัย

คำสำคัญ: สุขภาพจิต / สัมพันธภาพคู่สมรส / บุตรวัย 0-5 ปี

FACTOR RELATED TO MENTAL HEALTH OF PARENTS IN CHILD CARE AGE 0 – 5 YEARS HUAYKRAJAO DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

PENPAT LEKPONGTONG 4936315 PPH/M

M.Sc.(PUBLIC HEALTH) MAJOR IN FAMILY HEALTH

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WIRIN KITIPHICHAJ, B.N., Ph.D.(APPLIED BEHAVIORAL SCIENCE RESEARCH), SUPORN APINUNTAWED, M.D., Dip. ThBrd. OF CHAILD & ADOLESCENT PSYCHIATRY, CHOKCHAI MUNSAWAENG SUB, B.Sc.(MICROBIOLOGY), M.D., D.T.M. & H.,

ABSTRACT

This cross-sectional research aimed to study the status and related factors, including the predicting factors, on the mental health of parents who are raising a child aged between 0-5 years in Huaykrajaao district, Kanchanaburi province, Thailand. The sample consisted of 400 parents who were rearing a child aged 0-5 years; self-administered questionnaires were employed as the data collection method. The collected data were analyzed by using descriptive statistics, Pearson's Product Moment Correlations, and Stepwise Multiple Regression.

The research findings revealed that 73% of fathers and 70% of mothers had a good level of mental health, in which the fathers had better mental health than the mothers ($p < 0.001$). The factors related to the fathers' mental health were the number of children aged 0-5 years in the family, whether it is the first or subsequent child, the fathers' educational level, the presence of chronic illness, experience of the child raising role, and the relationship between the spouses ($p < 0.05$). The predictors of fathers' mental health status were their educational level, occupation, relationship to their spouses and the presence of chronic illness, respectively, which accounted for 73.2% of the variances in the mental health status among fathers on raising children aged between 0-5 years. Likewise, occupation, age, experience of child raising, and the relationship with their spouses were all factors related to mothers' mental health status ($p < 0.05$). Predictors of mothers' mental health status were the relationship with their spouse, experience of child raising, age and type of family, respectively, which accounted for 72.6% of the variances in the mental health status of mothers who were raising children aged between 0-5 years. The findings lead to recommendations that a good relationship between family members and family planning should be promoted while the parents' role in child care, based on the child developmental stage, should be strongly encouraged.

KEY WORDS: MENTAL HEALTH / RELATIONSHIP BETWEEN SPOUSES / CHILD AGE 0-5 YEARS

183 pages